

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ“
1504, София, бул. „Евлоги и Христо Георгиеви“ № 82

РЕЦЕНЗИЯ

от Подполковник Йордан Методиев Петков,
доцент в катедра „Сухопътни войски“ на факултет „Командно-щабен“
при Военна академия „Г. С. Раковски“,
адрес: гр. София, бул. „Евлоги и Христо Георгиеви“ 82,
сл. тел. 02 / 92 26 626

на дисертационния труд на Мария Василева Вълнева

на тема:

**РЕЛИГИОЗНАТА РАДИКАЛИЗАЦИЯ И ТРАНСГРАНИЧНАТА
ОРГАНИЗИРАНА ПРЕСТЪПНОСТ – ВРЪЗКИ И ЗАВИСИМОСТИ**

представен за придобиване на образователна и научна степен “доктор”
в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана”,
професионално направление 9.1. „Национална сигурност”,
по докторска програма „Организация и управление извън сферата на
материалното производство /Управление на сигурността и отбраната/“

СОФИЯ

2023

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Актуалността на изследвания проблем, до голяма степен се определя от същността на религиозните противоречия, които все още не са останали в историята. Свидетели сме на процеси, отнасящи се до религиозна нетърпимост, които са също толкова актуални, колкото са били и в Средновековието. В тази връзка, изследването на възникването на радикализация на основата на религиозна нетърпимост в различните ѝ направления не престава да губи своята актуалност.

В предоставения дисертационен труд подробно се идентифицират и разглеждат различните етапи, през които религиозна радикализация преминава на индивидуално и колективно ниво, като е извършено проследяване на причинно-следствените връзки за прерастването на религиозната радикализация в крайни форми на екстремизъм, а също така е направен кратък обзор и на признаците показващи наличие на евентуално протичащ процес на ниво индивид и група.

В този ред на мисли, акцент е поставен и върху различните категории радикализация, като по отношение на Република България проявлението на радикализацията е представено в няколко аспекта, като са засегнати въпросите свързани с крайно десния, едноклаузовия радикализъм, както и спортното хулиганство.

Основното съдържание на разработката до голяма степен съответства с темата на дисертационния труд. Задачите на научното изследване са коректно формулирани и позволяват постигането на желаните научни резултати.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Методиката на изследване при разработването на дисертационния труд, основана на системния подход, включва и разнообразни общонаучни методи като: анализ, синтез, сравнение, обобщение, индукция, дедукция и др. Същите обслужват потребностите на научното изследване и представят достоверни за практиката научни резултати.

Представеният ми за рецензия дисертационен труд се състои от увод, четири глави, общи изводи и предложения, заключение, литература и приложения. Общият обем е 285 страници, от които 278 – основен текст.

Дисертацията има ясно обособена вътрешна структура по глави, както и изводи в края на всяка глава. Наред с това са изведени общи изводи и заключение.

В увода е обоснована актуалността на темата и нейната практическа значимост. Авторът коректно е посочил наличните към момента разработки, касаещи разглежданият проблем и откритите дефицити. Определени са обектът и предметът на изследването, дефинирани са целта, основните задачи и са посочени основните методи на изследване, използвани в дисертационния труд.

В първа глава е разгледана същността на религиозната радикализация и формите на нейното проявление. Авторът коректно представя становищата на редица специалисти, работили в тази област, като успява подробно да представи разбирането на тези автори по отношение на религиозната радикализация и свързаните с нея процеси, като екстремизъм, фундаментализъм и т.н. Впечатление прави и това, че религиозната радикализация е разгледана не само в контекста на радикалния ислям, но е засегнат и въпроса с радикалното християнство, тъй като самата радикализация намира проявление при всяка една монотеистична религия и религиозно мотивирана идеология в различна степен. Освен това, в главата са посочени и основните фактори, водещи до религиозна радикализация в Република България, както и признаците, по които би могло да се установи зараждането или вече съществуваща религиозна радикализация в едно общество.

Във втора глава са представени процесите на евангелизация, ислямизация и турцизация сред ромите в България, като акцент е поставен върху разпространението на радикален ислям сред ромската общност. Направен е опит за преглед и анализ на литературата по тази тема,

включително и досега правени емпирични изследвания по райони в България. Акцентирано е върху етно-конфесионалните характеристики на българските граждани, живущи в етнически-обособените квартали. Търсени са причините за капсулацията, като те са разглеждани на ниво външнообусловени и вътрешногрупови фактори. Засегнати са и процесите на процеси на етническа и религиозна конверсия сред ромските групи в страната, като е направен опит да се даде отговор е до колко тези процеси са плод на вътрешногрупови фактори или по-скоро са стимулирани от външни фактори.

В трета глава се разглежда същността и характеристиките на организираната престъпност, като е засегнат и въпроса с мястото на Република България като част от мрежите на международната организирана престъпност. Освен това, е обърнато особено внимание на връзките между „религиозно“ мотивирания тероризъм и транснационалната организирана престъпност и са представени сходствата и различията между терористичните и международните престъпни организации. В главата са отразени и основните фактори, водещи до религиозно мотивиран тероризъм и до разрастването на дейността на организирани престъпни групи. Не на последно място, авторът посочва и друга гледна точка, отнасяща се до становищата на автори, които отричат взаимната зависимост между организирани престъпни групи и терористичните организации.

В четвърта глава са представени и анализирани резултатите от проведените количествено и качествено изследвания, като е извършен анализ на данните от статистическа обработка, анализ по индивидуални въпроси /променливи/ от анкетна карта – връзка с нивата на индикаторите за религиозна радикализация и не на последно място са представени резултатите от изследваните действителни случаи (Case Study) по проблемните въпроси.

3. Характеристика на научните и научноприложните приноси в дисертационния труд.

В резултат на разработването на дисертационния труд като

изследователски приноси на докторанта приемам, както следва:

Научни приноси:

От така предложените научни резултати, а именно:

1. Въз основа на задълбочен анализ на набор от литература е направен опит за изясняване същността на религиозната радикализация през призмата на връзките ѝ с екстремизма, фундаментализма и тероризма;

2. Допълнени и доразвити са теоретичните постановки що се касае до обуславящите религиозната радикализация фактори, както и някои, които биха били тълкувани като обструкционистки. Направен е опит да бъдат класифицирани;

3. Допълнена е в теоретичен план темата за сходствата между международните престъпни организирани групи и „религиозните“ крайно радикални организации, извършващи мащабни убийствени и самоубийствени актове.

Приемам формулираните по следния начин научни приноси:

(-) Допълнена и доразвита е теорията свързана с класифициране на основните фактори водещи до религиозна радикализация.

Научно - приложни и практико-приложни приноси:

I. От така предложените научно – приложени резултати, а именно:

1. Основавайки се на различни проучвания, е разработена рамка за изследването на уязвимостта на респондентите по отношение индоктриниране идеологията на религиозната радикализация, включваща фактори, свързани със средата на функциониране, елементите на социалния статус и нагласите към родина и държава. Изследвана е също връзката между нагласите към престъпността и наличието или липсата на индикатори за протичащ процес на радикализация.

II. От така предложените практико – приложени резултати, а именно:

1. На основата на извършения корелационен анализ са установени тези от факторите на средата и елементите на социалния статус, които оказват обструкционистко или предразполагащо към възприемане на идеологията на

радикалния ислям влияние. От тази изходна позиция биха могли да се направят логично издържани предположения за поведението на включените в изследването при една или друга възможна ситуация, наложена от факторите на обществената среда и държавното управление.

2. Предложена е промяна на държавната интеграционна политика, насочена към съобразяване с контекстуалните особености при живущите в етнически – обособените ромски квартали. Става въпрос за особености, произтичащи от субкултурата и средата, в която живеят тези български граждани.

3. Чрез използването на метода изследване на случай или т.нар. case study е направен опит да бъдат проучени процесите на индоктриниране на идеологията на радикалния ислям сред част от ромските групи в България, както и характера на прилаганите към тях подходи в тази посока. Чрез метода е направен опит да се отчетат и различията в интензитета на процеса на религиозна радикализация, когато става въпрос за определящи се като мюсюлмани и евангелисти.

4. Очертани са възможностите и пътищата за ограничаването на разпространението на радикалния ислям и вливането в структурите на организираната престъпност при част от ромите в България.

Приемам формулираните по следния начин като научно-приложни приноси, следните:

(-) Посредством метода „изследване на случай” (case study) се дава възможност за разкриване на процесите, способстващи индоктринирането на идеологията на религиозната радикализация сред представителите на ромските етнически групи, което дава възможност да се установи наличието или липсата на признаци за протичащ процес на радикализация.

(-) Предложена е промяна на държавната интеграционна политика, насочена към съобразяване със субкултурата и заобикалящата среда на живущите в етнически – обособените ромски квартали.

(-) Очертани са възможностите и пътищата за ограничаването на

разпространението на радикалния ислям и вливането в структурите на организираната престъпност при част от ромите в България.

4. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд

Основните научни и научно-приложни резултати от извършените изследвания в дисертационния труд се свеждат до доказване с нови и известни средства на съществени актуални страни на съществуващи научни проблеми и теории, както и приложение на научни постижения в практиката с доказан и реализиран ефект.

Научните и научно – приложни приноси в дисертационният труд на Мария Вълнева са лично дело на докторанта, с което доразвива съществуващата теория, отнасяща се до религиозната радикализация.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По темата на дисертацията са публикувани 4 (четири) заглавия, които засягат основни моменти от дисертационният труд. Посочените публикации са в сборници научни трудове от научни конференции в страната.

6. Становище относно наличието или липсата на плагиатство

Към датата на изготвяне на рецензията не ми е известно да са постъпили сигнали за плагиатство относно публикациите на докторанта, които сигнали да са легитимни по реда на действащото законодателство. Не ми е известно резултати от изследването в дисертационния труд да са цитирани от други автори.

7. Литературна осведоменост и компетентност на докторанта

Авторът е ползвал общо 103 броя литературни източници на кирилица и латиница, като същите са цитирани коректно в потвърждение на една или друга хипотеза.

Разнообразието и големият брой литературни източници и фактът, че авторът използва като източници не само български, но и чуждестранни автори са гарант за достатъчна литературна осведоменост и свидетелство за компетентност на автора по разработената тема.

8. Оценка за автореферата

Авторефератът отразява основните моменти от дисертационният труд. Той дава представа за научната стойност на разработения проблем, като в същото време, авторът декларира и своите претенции за научни и научно-приложни резултати.

9. Критични бележки

Към предложения за рецензиране и за защита дисертационен труд, могат да бъдат предявени и някои критични бележки, а именно:

(1). На стр. 13, т. 2 се нарича „Хипотези”, а след това се говори за „основна теза /хипотеза/ на изследването”. За теза или хипотеза става въпрос?

(2). От формулираните към Първа глава изводи, не става ясно, кой от изводите е свързан в представените от стр. 47 до стр. 87 фактори;

(3). Глава трета, т. 1 се казва „Връзка между радикалните групи, прерастващи в терористични и структурите на организираната престъпност”, но в съдържанието се говори основно за религиозна радикализация и тероризъм, но не и за организирана престъпност;

(4). Някои едни и същи цитати се използват по няколко пъти. Например:

- един и същи цитат от Гергана Йорданова се използва на стр. 164, стр. 169 и стр. 184;

- един и същи цитат от Боян Чуков се използва на стр. 151 и стр. 181.

(5). В дисертационния труд има допуснати и други слабости, най-вече от редакционен и технически характер.

Посочените критични бележки не намаляват достойнствата на разработения дисертационния труд и стойността на получените научни и научно-приложни резултати. Те само могат да бъдат полезни при понататъшната научна дейност на докторанта.

10. Лични впечатления и други въпроси, по които рецензентът смята, че следва да вземе отношение

Не познавам лично докторанта и нямам съвместни публикации с него.

11. Заключение

От анализа на разработката се налага извода, че дисертационният труд притежава научни и научно-приложни приноси и отговаря на Закона за развитие на академичния състав в Република България и правилника за неговото прилагане, по отношение на придобиването на образователната и научна степен „Доктор” в област на висшето образование 9 „Сигурност и отбрана”, професионално направление – 9.1. „Национална сигурност”, по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство /Управление на сигурността и отбраната/“.

12. Оценка на дисертационния труд

Представената дисертацията е завършен научен труд от изследването на актуален проблем с постигнати научни и научно-приложни приноси, което ми дават основание и давам *положителна оценка* на представеният за рецензиране дисертационен труд на тема **„Религиозната радикализация и трансграничната организирана престъпност – връзки и зависимости”** с автор Мария Василева Вълнева.

___.05.2023 г.

гр. София

РЕЦЕНЗЕНТ:

Подп.

Йордан Петков

RAKOVSKI NATIONAL DEFENCE ACADEMY

R E V I E W

by Yordan Petkov, Assoc. Prof, PhD,
“G. S. Rakovski” National Defence Academy

of thesis presented by **Maria Vassileva Valneva**

on topic:

RELIGIOUS RADICALIZATION AND INTERNATIONAL ORGANIZED CRIME – CONNECTIONS AND DEPENDENCES

for acquiring educational and scientific degree
„Doctor of Philosophy “

SOFIA

2023

1. Actuality and importance of the researched scientific problem.

The relevance of the problem under study is largely determined by the nature of the religious controversies that have not yet been consigned to history. We are witnessing processes concerning religious intolerance that are as relevant as they were in the Middle Ages. In this regard, the study of the emergence of radicalization based on religious intolerance in its various strands has not lost its relevance.

This dissertation identifies and examines in detail the different stages through which religious radicalization passes at the individual and collective level, tracing the cause-and-effect relationships for the development of religious radicalization into extreme forms of extremism, and also provides a brief overview of the signs indicating a possible ongoing process at the individual and group level.

In this line of thought, emphasis is also placed on the different categories of radicalisation, and in relation to the Republic of Bulgaria, the manifestation of radicalisation is presented in several aspects, touching upon issues related to right-wing, single-cause radicalism, as well as sports hooliganism.

The main content of the development largely corresponds with the topic of the thesis. The tasks of the research are correctly formulated and allow the achievement of the desired scientific results.

2. General characteristics and structure of the thesis.

The research methodology in the development of the dissertation based on the systematic approach includes a variety of general scientific methods such as: analysis, synthesis, comparison, generalization, induction, deduction, etc. The same serve the needs of scientific research and present reliable for practice scientific results.

The dissertation submitted for review consists of an introduction, four chapters, general conclusions and proposals, conclusion, references and appendices. The total volume is 285 pages, of which 278 are the main text.

The dissertation has a clear internal structure by chapters, as well as

conclusions at the end of each chapter. Along with this, general conclusions and a final conclusion are drawn.

The relevance of the topic and its practical significance are justified in the introduction. The author has correctly pointed out the currently available developments concerning the problem under consideration and the identified deficits. The subject and object of the research are defined, the aim, the main tasks are defined and the main research methods used in the dissertation are indicated.

The first chapter discusses the nature of religious radicalization and the forms of its manifestation. The author correctly presents the opinions of a number of specialists who have worked in this field, and manages to present in detail the understanding of these authors regarding religious radicalisation and related processes, such as extremism, fundamentalism, etc. It is also impressive that religious radicalisation is not only discussed in the context of radical Islam, but the issue of radical Christianity is also touched upon, as radicalisation itself finds expression in each monotheistic religion and religiously motivated ideology to varying degrees. In addition, the chapter identifies the main factors leading to religious radicalisation in the Republic of Bulgaria, as well as the signs by which the emergence or already existing religious radicalisation in a society could be identified.

In the second chapter the processes of evangelization, Islamization and Turkification among the Roma in Bulgaria are presented, with an emphasis on the spread of radical Islam among the Roma community. An attempt is made to review and analyse the literature on this topic, including empirical studies that have been done so far by region in Bulgaria. Emphasis is placed on the ethno-confessional characteristics of Bulgarian citizens living in ethnically segregated neighbourhoods. The causes of encapsulation are sought and examined at the level of exogenous and in-group factors. The processes of ethnic and religious conversion among the Roma groups in the country are also touched upon, and an attempt is made to answer whether these processes are the result of in-group factors or are rather stimulated by external factors.

The third chapter deals with the nature and characteristics of organised crime and the question of the place of the Republic of Bulgaria as part of the international organised crime networks. In addition, particular attention is paid to the links between 'religiously' motivated terrorism and transnational organised crime and the similarities and differences between terrorist and international criminal organisations are presented. The chapter also reflects on the main factors leading to religiously motivated terrorism and the growth of organized crime groups. Last but not least, the author points out another perspective concerning the opinions of authors who deny the interdependence between organized crime groups and terrorist organizations.

The fourth chapter presents and analyses the results of the quantitative and qualitative research carried out by analysing the data from statistical processing, analysis by individual questions /variables/ from a questionnaire - relation to the levels of indicators of religious radicalisation and last but not least presents the results of the actual case studied on the issues of concern.

3. Characteristics of the scientific and applied scientific contributions in the thesis.

As a result of the development of the dissertation, I accept the following as research contributions of the PhD student:

Scientific contributions:

(-) The theory related to the classification of the main factors leading to religious radicalization has been supplemented and further developed.

Scientific - applied contributions:

(-) Through the method of "case study" it is possible to reveal the processes contributing to the indoctrination of the ideology of religious radicalization among representatives of Roma ethnic groups, which makes it possible to establish the presence or absence of signs of an ongoing process of radicalization.

(-) A change in the state integration policy is proposed, aimed at taking into account the subculture and environment of the residents of ethnically - segregated

Roma neighborhoods.

(-) Opportunities and ways for limiting the spread of radical Islam and its infiltration into the structures of organized crime among some of the Roma in Bulgaria are outlined.

4. Evaluation of the scientific results and contributions of the thesis

The main scientific and applied results of the research carried out in the dissertation work are limited to proving with new and known means the essential actual aspects of existing scientific problems and theories, as well as the application of scientific achievements in practice with proven and realized effect.

The scientific and scientific-applied contributions in Maria Valneva's dissertation work are the personal work of the doctoral student, which further develops the existing theory concerning religious radicalization.

5. Evaluation of thesis publications

Four (4) titles have been published on the topic of the dissertation, which address the main points of the dissertation. These publications are in the proceedings of scientific conferences in the country.

6. Opinion on the presence or absence of plagiarism.

As of the date of this review, I am not aware of any reports of plagiarism concerning the PhD student's publications that are legitimate under the current legislation. I am not aware of any research results in the thesis being cited by other authors.

7. Literary awareness and competence of the doctoral student.

The author has used a total of 103 literature sources in Cyrillic and Latin, and these are correctly cited in support of one hypothesis or another.

The variety and the large number of literary sources and the fact that the author uses as sources not only Bulgarian but also foreign authors are a guarantee

of sufficient literary awareness and a testimony to the author's competence on the developed topic.

8. Evaluation of the abstract.

The abstract (summary) reflects the main points of the thesis. It gives an idea of the scientific value of the developed problem, while at the same time, the author declares his claims for scientific and applied results.

9. Critical notes.

Some critical comments can be submitted to proposals for review and defense of a thesis, as follows:

(1). On p. 13, item 2 is called "Hypotheses" and then it talks about the "main thesis /hypothesis/ of the study". Are we talking about a thesis or a hypothesis?

(2). From the conclusions formulated to Chapter One, it is not clear which of the conclusions is related to the factors presented on pages 47 to 87;

(3). Chapter three, point 1 is entitled "Relationship between radical groups evolving into terrorist and organized crime structures", but the content mainly talks about religious radicalization and terrorism, but not about organized crime;

(4). Some of the same quotes are used several times. For example:

- the same quote from Gergana Yordanova is used on p. 164, p. 169 and p. 184;

- the same quotation from Boyan Chukov is used on p. 151 and p. 181.

(5). There are other weaknesses in the thesis, mostly of an editorial and technical nature.

These critical remarks do not diminish the merits of the thesis and the value of the scientific and applied results obtained. They can only be useful in the further scientific activity of the doctoral candidate.

10. Personal impressions and other matters on which the reviewer feels he should take a stand.

I do not know the PhD student personally and have no joint publications with her.

11. Conclusion.

From the analysis of the elaboration it can be concluded that the dissertation has scientific and applied contributions and complies with the Law for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the regulations for its implementation, with regard to the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor of Philosophy" in the field of higher education 9 "Security and Defence", professional direction - 9.1. "National Security", doctoral program "Organization and Management outside the Sphere of Material Production /Management of Security and Defence/".

12. Evaluation of the thesis.

The presented dissertation is a complete scientific work of the research of a topical problem with achieved scientific and applied contributions, which give me grounds and give a positive assessment of the submitted for review dissertation on "RELIGIOUS RADICALIZATION AND INTERNATIONAL ORGANIZED CRIME - CONNECTIONS AND DEPENDENCIES" with author Maria Vassileva Valneva.

___.05.2023 г.

Yordan Petkov